

- bus, satisfactum est omni Juri, & manet presumptio professionis.
- 76 Contra Militem Reum non verificantur verba legis, quæ infligit pœnam capitalem in casu rapientis, sollicitantis, corrumpentis Monialem.
- 77 Verbum corrumpere principaliter importat corrumpere in animo.
- 78 Judex dicitur corruptus, quatenus animus ejus depravatur à recto, ita Notarius, & testis.
- 79 Miles in casu fait ipse à Moniali sollicitatus, & corruptus.
- 80 Puellæ non corrumpentur corpore, nisi prius corrumpentur animo, & corde.
- 81 Lex si quis rapuerit loquitur de masculino sollicitante.
- 82 Militi reo, cui non competunt verba legis, neque convenit ejusdem legis dispositio.
- 83 Decius existimavit assertum non tutum dicere, quod cognoscens mulierem deserentem habitum religiosum incidat in pœnam legis.
- 84 Sollicitare, & corrumpere sunt quid diversum.
- 85 Sollicitare potest esse sine effectu, corrumpere importat suadere cum effectu, & colligitur ex l. 1. §. fin. C. de rapt. Virg., num. 86.
- 87 Corrumpere, & cognoscere carnaliter importat quid diversum.
- 88 A majori ad minus qualiter in presenti casu possit argui.
- 89 Tex. in l. si quis in hoc genus C. de Episcopis, & Cleric. non aptatur presenti casui.
- 90 Sufficere verificari corrumpere vel in animo, vel in corpore dicebatur pro Fisco.
- 91 Ita, & sufficere, quod Mulier haberetur pro Moniali, sicuti adulteræ quod haberetur pro juncta in matrimonio valido, licet esset invalidum.
- 92 Contrarium verius ad effectum imponendi pœnam ordinariam.
- 93 Sicut potior est Virginitas mentis, quàm corporis ita potior est corruptio mentis, quàm corporis.
- 94 Corruptio corporis sequitur ad corruptionem mentis.
- 95 Corrupti in corpore potest esse sine peccato, non sic corrupti in animo.
- 96 Lex habens plures sensus non potest allegari ad decisionem causarum.
- 97 Alias non potest certo dici, legislator hoc voluit.
- 98 Non sufficit habitam pro Moniali ad effectum

- imponendi pœnam ordinariam.
- 99 Illa sententia, quod ad incurrendam pœnam adulterii sufficiat matrimonium haberi pro valido, licet non sit, pluribus responsionibus tollitur, num. 100. 101. 102. 103. 104.
- 105 Impedimentum publicæ honestatis oritur dato quocumque impedimento, præter quam si ex defectu consensus matrimonium sit nullum.
- 106 Miles in casu multo innocentior, quàm Monialis.
- 107 Eductio monialis è Monasterio sufficit ad pœnam ordinariam, si habeat rationem raptus, alias secus.
- 108 Ex Sacris Scripturis probatur, quod Verbum corrumpere principaliter importat corrumpere in animo.
- 109 Qualiter convertitæ valide profiteantur non completo anno probationis, & quid requiratur.
- 110 Præsentia patientia, & taciturnitas qualiter inducant consensum.
- 111 Præsumptio taciti consensus potest impugnari.
- 112 Concilium Trid. irritavit professionem emissam non completo anno professionis in quacumque alia religione, excepta convertitarum, & quare.
- 113 Facultas de emittenda professione non completo anno professionis continebat clausulas, & conditiones, quæ non fuerunt servatæ.
- 114 Commissa Episcopo non possunt exequi à Vicario sine speciali delegatione.
- 115 Copula habita extra territorium non potest puniri ab hoc Judice, & quare num. 116., & allegantur plures D.D. hinc inde nu. 117. & 118.
- 119 Opinio affirmativa limitatur primo si Judex procedat per Inquisitionem.
- 120 Vel tunc punit, quando delinquens est subditus vel originis, vel domicilii.
- 121 Delictum punitur ubi est inchoatum tam respectu agentis, quàm patientis.
- 122 In presenti casu sunt duo delicta specie distincta, unum hic, aliud alibi inchoatum.
- 123 Miles Reus est Subditus Originis, vel domicilii, ubi deliquit, aut delictum inchoavit.
- 124 Neque ad effectum ut puniatur pœna Ordinaria sufficit domicilium Juris, quod per militiam acquiritur Ubi cumque Inveniatur miles.
- 125 Scholaris potest conveniri ubi degit ratione studii pro delicto alibi commisso.
- 126 Contrarium est verius.

- 127 Miles dicitur habere domicilium ubi meretur stipendia militaria, ut puniatur à suo Magistro militum pro delictis ad militiam spectantibus.
- 128 Raptus est, quando abducitur mulier etiam consentiens, si hoc fiat invitis parentibus, vel aliis habentibus illam in custodiam.
- 129 Talis raptus non sufficit ad imponendam pœnam ordinariam.
- 130 Vis interpretativa non est ubi non concurrunt preces importune, munera, promissiones &c.
- 131 Miles condemnatus fuit ad triremes perpetuas; & sic ad pœnam extraordinariam, quidquid reclamaverit Patronus Fisci, Monialis vero ad carcerem perpetuam.

ARTICULUS XXVIII.

De Negligentia Monialium.

- M**oniales Virgines Deo sacratæ vocante Jesu Christo Sponso, elegerunt ei spetiali modo placere, inservire, famulari, Fidem servare; unde Christus Dominus in Evangelio Mathæi cap. 25., in quibus sibi placerent, aut displicerent edocuit; Prudentes enim fuisse, prædicat, quæ diligenti studio, non parentes labori, nec otio torpentes, obviam jerunt Sponso cum lampadibus paratis, ac oleo repletis vasis, propter quàm diligentiam, adveniens Sponsus nocte intempesta eas vocavit ad nuptias, introduxit in domum, ad æterna, ac superna recepit gaudia, è contra verò Virgines fatuas rejecit, easque nescire protestatus est; si autem quæramus causam tanti infortunii, non nisi negligentiam inveniemus, non enim paraverant lampades suas, non oleum in vasis suis habere diligenter curarunt. Quod potissimum Sacras Moniales perterere deberet, ne post hanc vitam à Cœlestibus nuptiis reiciantur omissione culpata, & propter negligentiam neglectæ ipsæ audiant à Sponso nescio vos.
- 2 Certum est enim, quod Monialium status tendit ad majorem perfectionem, quàm in sæculo quisquam profiteatur; unde dū eligunt Religionem ingredi, in ea profiteri, & Deo se per regularem professionem sacrare, est eligere perfectionem vivendi modum, & Sponso promittere diligentiorum famulatum, ut recipiantur à Jesu Christo in Sponsæ, & ad Cœlestes nuptias evectæ regali ornatu, à Rege Sponso demate coronentur.
- Videant ergo, quantum mali negligentia

- operetur in eis, quæ est in causa, cur tanto bono, cur tanto honore priventur.
- 3 Status autem Regularis perfectio consistit in emissionem, & observantiam triumvotorum, Castitatis nempe, Paupertatis, & Obedientiæ, quæ propterea sunt de substantia Religionis, ita ut, si duo serventur, alterum verò negligatur, totum corruat in casum, quod non raro evenisse, experientia docuit in neglecta observantia voti Paupertatis; nam licet verum sit, quod ubi communis vita non sit in usu, liceatque Monialibus apud se habere vestes linteamina, aliaque hujus generis utensilia ad victum, & vestitum necessaria, tamen nunquam potest verificari, quod ea habeant tamquam propria, ita ut talis affectus, & animi dispositio, voti violationem importet, ex quo nec possunt dicere mea sunt, nec de eis liberè disponere, donare, alienare, cum solum usum sibi secundum rei veritatem, ipsamet concedat Religio, alias esse proprietarias: declaravit Trid. sess. 25. c. 2. de Regular., & Monial.
- 4 Hinc sequitur primò, quod si Moniales ea mobilia, quæ habent apud se, ita retineant, & taliter affectæ, ut si à Superiore, vel Superiorissa ea auferentur, negligerent promptè consignare, observantiam Voti Paupertatis læderent, & tamquam propria recusarent pati hujusmodi ablationem, peccarent mortaliter contra votum Paupertatis, ex notatis per Rodriguez. tom. 3. q. 29. art. 15., Sanchez. ad decal. lib. 7. cap. 22. nu. 15., Tambur. de Jure Abbatiss. disp. 8. q. 2., ubi num. 5. bene observat, quod Moniales, ex vi voti Paupertatis, privantur

tur omni Jure utendi bonis Monasterii, qualia sunt ea omnia, quæ retinent apud se, non enim sua sunt, sed Monasterii, & solum habent usum facti, ex ejusdem Monasterii concessu, & promissione: *Barbosa in votis decisivis voto 40. lib. 2. nu. 15., & num. 18. 19., & 20.,* quod in dubio debeat intelligi reservari, & retineri usum bonorum de licentia Superioris, ad excludendum delictum.

5 Hinc sequitur secundò, quod possunt habere annuos redditus, sibi à Parentibus in ingressu Religionis obligatos, intelligendo, quo ad usum, & de licentia Superiorum, ita tamen, ut Jus sit apud Conventum, usus facti sit apud Monialem, ad nutum tamen Superioris amovibilis, votum enim Paupertatis excludit tantum possidere, habere, & uti bonis independentem à voluntate, & permissu Superioris.

6 Sequitur tertio, quod Monialis non violat votum Paupertatis retinendo stabilia, ex concessione Papæ: *Barbosa ad Trid. sess. 25. cap. 2. num. 18. de regular.* Puta sibi in professione reservata. *Sanchez. ad Decal. lib. 5. cap. 4. nu. 97.,* alias à Superiore possent revocari, vel intelligerentur reservata, quo ad usum amovibilem ad nutum Superioris: *ibidem num. 98. Barbosa in cap. insinuate nu. 2. Qui Clerici, vel voventes, sicuti, & legatum factum Moniali hac conditione, ut illa libere habeat, nec Abbatisa manus aponat, valet quo ad usum, non vero quo ad dominium: Barbosa in dicto cap. insinuate num. 2. Qui Clerici, vel voven, Sanchez ad decal. lib. 7. c. 17.,* eorumque fructibus utendo de licentia Superioris, si sumus in certis Religionibus, & Conventibus, in quibus, vel ex causa Paupertatis Conventus, vel ex negligentia Superiorum, non subministrantur singulis Monialibus necessaria ad victum, vestitum, medicinalia, cæteraque necessaria, neque communi vita perfectè convivitur, undè ubi deficit Conventus, necesse est per hos redditus supplere, alioquin, vel non invenirentur puellæ, quæ vellent ingredi Religionem, vel cogentur ingressæ aliunde sibi necessaria quærere, cum dedecore, & non sine regularis observantiæ detrimento, ad quod incommodum evitandū, *Trid. sess. 25. c. 3. de Regul. Barbosa num. 7.* reddit omnes Moniales capaces stabiliū.

7 Sequitur quartò, quod si labore, artificioque aliquid lucretur Monialis, hoc poterit apud se habere, cum licentia Superioris, eoque uti ad vitæ necessaria, nec lædet paupertatis votum.

8 Circa prædicta corolaria, declaravit *Sacra Congregatio, relata à Barbosa Collectanea Apostolicarum decis. 511. nu. 2., & seqq.,* quod Moniales debent deponere apud Abbatissam quocunque titulo acquisita, ut ea fervet ad usum Monialis, in cujus gratiam quæsitæ sunt: *Trid. dicto c. 2.*

9 Observandum tamen est, & attentius consulendum, quod usus prædictus semper conceditur ad necessaria, quare si Monialis uteretur concessis ad Inutilia, puta ad ornatum Celæ, vel Personæ, ut retinendo vasa argentea, Suppelectilia ferica, vel superflua, certo Votum violaret, ut expressè declarat, *Trid. sess. 25. c. 2. de Regul., & Monial.,* quia non compatiuntur cum paupertate, quam voverunt, Christus enim Dominus vocavit beatos pauperes Spiritu, quales non sunt, qui hujusmodi amant ornatus, inutilia, & superflua retinent; Verum tamen est, quod remittitur arbitrio Superioris, quoad mobilia superfluitatem, & convenientiam, quod arbitrium regulabitur, considerata qualitate, ætate, officio monialis, statu Conventus, Religionis &c. idè quæ superflua censentur in Conventu Capucinatorum strictioris observantiæ, non sic judicabuntur in Conventu Regulæ latioris privilegiatæ, quod notat *Barbosa ad dictum cap. 2. Trid. nu. 30., Tamburin. de Jure Abbatissarum d. 8. q. 3. nu. 2.*

10 Abbatissa, seu quocunque nomine Superiorissa graviter negligentia culpabitur, si aliquam noscens habere superflua non corrigat, quia error cui non resistitur, approbatur *c. error dist. 83.,* & tenetur omninò Superiorissa curare, ut Vota religionis non violentur, & Regulæ, atque Constitutiones omninò ferventur, peccata enim Subditorum Superioribus imputantur, propterea *David. Psal. 18. Suplex exorabat divinam misericordiam, ut sibi parceret aliena peccata, dicens, & ab alienis parce servo tuo.*

Verum multoties Superiorissa non corrigit, vel quia similibus, & ipsa maculatur erroribus, undè non audeat in aliis corrigere, in qui.

quibus, & ipsa indiget corrigi, ideoque deberet Superiorissa, vel non eligi si talibus culpatur, vel primo electa se ipsam corrigere, & tunc verbo, & exemplo poterit in aliis proficere, vel quandoque ascendunt ad Prælationem per ambitum, & non Deo eligente, ac vocante, & tunc difficile, ne dicam impossibile, ut eius regimen bono peragatur exitu, tamquam malo inchoatum principio, *Can. Principatus 1. q. 1. Can. Miramur dist. 61.*

11 Quandoque non audent irrumpere in defectus errores, Negligentiæque, ne sibi animum subditarum faciant averfantem, sed foveant benevolentiam, de quibus poterit verificari illud Sacrum eloquium, noli fieri Judex, seu noli Prælationem assumere, si non vales irrumpere in iniquitatem; debent idè Superiorissæ, ne sit negligentes, circuire, vigilare, & diligentius inspicere, an Regularis observantia, & disciplina vigeat, Clausura servetur, pax persistat Sorores munus suum obeant, in Cælis ferventur inutilia, & promissæ in Professione paupertati non convenientia, si nimis colluquatoria frequententur, & à quibus; quæ si Superiorissa negligat, multa sequuntur incommoda, multa proveniunt mala in grave præjudicium Regularis observantiæ, & Christi Dominus, qui videt Sponsas suas violare promissa à Superiorissa rationem exiget, & verificabitur illud (*borrendum Judicium eis qui præsumt, fiet*) negligentia enim in Prælato peccatum mortale est, ad notata per *Silvestrum in V. Prælatus §. 4.,* & memoria tenenda sunt, quæ decernit *Innocentius III. in c. cum ad Monasterium §. tales autem de Statu Monachorum,* ibi de Abbate loquens, ait; *quod si Prævaricator ordinis fuerit, aut Contemptor, seu Negligens, aut remissus, pro certo se noverit, non solum ab officio deponendum, sed, & alio modo secundum regulam castigandum, cum offensa, non solum propria, sed etiam aliena de suis manibus requiratur;* idem dic de Abbatissa.

12 Videant ergo Abbatissæ, & Priorissæ, quam gravis culpa sit in eis negligentia, nec omittant considerare, quod spiritus devotionis, pietatis, Religionis, & Sanctitatis in Colluquatoriis prorsus evanescit, undè negligere curam Monialium Colluquatoria frequentantium, gravissimum malum

spirituale est; & sciant, quod Monialis, quæ aloquitur non habentem licentiam à legitimo Superiore, peccat mortaliter, quia cooperatur peccato alloquentis sine licentia, *Homobonus de Statu humana Vitæ parte prima cap. 24. folio mibi 358. Vers. Hic etiam.*

13 Novi communiorem excusationem Monialium in eo versari, quod alloquantur, ut plurimum, Parentes, Cognatos, Propinquos, quos naturalis Urbanitas, & modestia nequit præterire. Utinam in his gradibus sisteret colloquio.

14 Verum, si meminerint Sacratæ Virgines se elegisse statum Religionis, ut semper tendant, & ascendant ad Perfectionem, & Regi Sponso magis placeant, ejusque in oculis gratiam inveniunt, idè deberent frequenter meditari verba *Psal. 44.,* quibus Spiritus Sanctus invitat filias ad Sponsum per hæc verba (*Audi Filia, vide, & inclina aurem tuam mihi, & obliviscere populum tuum, & domum Patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum*) edocemur ex eis, quod Sponsa Cælestis Regis, ut magis Sponso placeat, debet oblivisci populum suum, & Domum Patris sui.

15 Et si pro Nuptiis Carnalibus dictum est (*relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit Uxori suæ*) hoc etiam Spiritualibus Nuptiis aptatur, ut Sponsa relinquat Patrem, & Matrem, & adhærebit Cælesti Sponso; quoties ergo nimio affectu Sacrata Virgo Conjunctos diligit, & frequenter alloquatur, eo minus Cælesti adhærebit Sponso, neque Sponsus concupiscet decorem eius.

16 Negligere observantiam Voti obedientiæ eo ingravescit culpa, quo ingravescit id, de quo fit præceptum, & tenentur obedire, vel Præceptum sit ex Regula, seu Constitutionibus, vel sit à Superioribus injunctum.

17 Duo autem hic omninò notanda sunt, primum, quod ut plurimum violatio Voti paupertatis, habet comitem violationem Voti obedientiæ, & Moniales, quæ possident abundantem supelectilem, vel pingues habent, redditus annuos, eo facilius superbiunt, ut Votum negligant obedientiæ.

18 Alterum est, quod neglecto Obedientiæ Voto Religiosa observantia magnum patitur